

Şomuncu Baba
ve
Es-Seyyid
Osman Hulûsî Efendi
Şempozyumu Tebliğleri

ES-SEYYİD OSMAN HULÛSÎ EFENDİ VAKFI
YAYINLARI
ANKARA 1997

ES-SEYYİD OSMAN HULÛSÎ EFENDİ VAKFI YAYINLARI: 11

ISBN 975-95352-9-7

Teknik düzeleme

Reyhan Ltd. Şti. (0312) 230 18 57

Kapak

Abdülkerim ERDOĞAN

Baskı

Özel Matbaası 0.312.231 31 60

Es-Seyyid Osman Hulûsî Efendi Vakfı

Genel Merkez

Tel: (0.422) 615 28 95 Fax: 615 28 79

Darende / MALATYA

ES-SEYYİD OSMAN HULÛSÎ EFENDİNİN TARİKAT ve İRŞAT ANLAYIŞI

Doç. Dr.İrfan GÜNDÜZ

Muhterem Bakanım, çok değerli büyüklerim, aziz misafirler. İmamı Gazali hazretleri “Salihlerin adının anıldığı yere rahmeti ilahi yağar” hadisi şerifini şerh ederken şu ifadelerde bulunur imamı gazali hazretleri. Salihlerin anılması demek onların izinde yürümeye duyulan bir şevkin ifadesidir. Herhangi bir kimse kendi kendisine dahi mübarek bir insanın adını anarsa kendisini ona benzetmek istemesinin bir ifadesidir. Dolayısıyla salihler anıldığında yağar rahmeti ilahi işte o kendisini o kamillere benzetme gayreti diye yorumluyor İmamı Gazali. Bunun tam tersi kötülerin olduğu meclislere laneti ilahi yağar. Hiç kimse diyor İmamı Gazali gökten yağmur gibi lanet yağmasını beklemesin. Eğer bir toplum kötülere imrenerek kendilerini onlara benzetmeye çalışarak onları yüceltiyorsa o toplumun akibeti perişandır. Diyor İmamı Gazali.

O yüzden bu güzeltoplantı inşallah rahmeti ilahinin indiği toplantıdır. Bize böyle güzel toplantıları nasip eden Cenabı Hakk'a hamd ve bunu gerçekleştiren Osman Hulûsî Efendi vakfında teşekkür ederim.

Mevlanayı Celaleddini Rumiye..... Arabi hazretleri 14 yaşında daha küçük bir çocukken görmüş ve ibnül arabi tabiki bir insan sarrafı bir veli onu görür görmez babasına diyorki Bahaddin Velede Mevlana Hz.Davud (A.S) kademi üzerine bir veli olacak diyor Hz. Davud (A.S) peygamberliğinin özelliklerini onun peygamberliğinde ve getirdiği Zeburu incelediğimiz zaman çok enteresan ipuçları buluruz. Çünkü aslında Esseyyid Osman Hulûsî Efendi Hazretleride Mevlana'nın günümüz de gibi düşünün. Günümüzde çıkırını devam ettiren bir gönül sultanıdır. O yüzden Mevlanayı tanımak lazım. İbnül Arabi hazretleri Davud (A.S) kademini tanıtırken Husufül iken de özel bir kasr ayırmış. Orada Davud(A.S) özelliklerini Kuranı Kerim'den ayetlerle gösteriyor. Bunlardan bir tanesi diyor İbnül Arabi: Davud (A.S) sesi çok güzel olduğu için Zeburu okuduğu zaman dağlar, taşlar, kuşlar, kurtlar onun peşine takılır onunla beraber dönerlermiş. Hatta Mevlana semaları Davud (A.S.) ki semayı ilk uygulayıcısı Hz.Davud (A.S.) dur. Ordan almıştır. Buradaki bizki Mevlanadaki bu tezahüre bakıyoruz Osman Hulûsî Efendide aynısı var oda irşad anlayışında ve tarikat anlayışında en güzel biçim ile kullanmış bir

velidir. Şiiri kullanmış. Aslında şiirlerini gazellerini dikkate aldığımız zaman sanki Fuzulinin sanki Nizayi Mısırinin çizgisini takip ediyor. Ama serbest vezinli şiirlerine baktığımız zaman divanında aynen Yunus Emre gibi sevgi nükteli ifadelerle gön-lünüzü irdeliyor kendimize getiriyor. Bu yüzden Osman Hulûsî Efendinin en önemli irşad özelliği şiiri estetik her unsuru irşadında gerçekten cazip bir şekilde araç olarak kullanmasıdır. Aslında irşadta ve tebliğde estetik diyebildiğimiz bu metod bugün toplumumuzun en fazla muhtaç olduğu metoddur. Hulusi Efendi başka yönü yine Mevlanadan gelen bir yönü yada sünneti nebev-iden gelen bir yönüde diyebiliriz bunu. Osman Hulûsî Efendi önce kendisini Nuh meşrebide var. Biliyorsunuz islam tasavvufunda aslında her sanat birpirin sahabenin yada bir peygamberin manevi gölgesinde icra edilmiş. Her sanata bir pir verilmiştir. Marangozların piri Nuh (A.S.) dır. Çünkü K.Kerimde biz Nuha dağ gibi gemiler yapmasını öğrettik buyuruyor. Osman Hulûsî Efendi bakıyoruz çok yiğit birinci sınıf bir marangoz Hatta Darendedeki Şeyh Hâmîdi Veli Caminin ahşap işlemelerini bizzat kendi eliyle yapacak kadar sanatkâr bir marangoz. Osman Hulûsî Efendinin irşad hayatında Hz.Davud (A.S.) çizgisi görüldüğü kadar Hz. Nuh (A.S.) çizgiside var Davudi özelliğinin bir başka yönü oda yine ibnül Arabi Hz.Davud (A.S.) takdim ederken bize diyorki kendisi peygamber olduğu halde ashabına yük olmamış asla etrafının eline bakmamış kendisi peygamber olduğu halde mum gibi elinde eriterek ondan zırh dokumuş ve mücahidleri donatarak geçimini temin etmiştir. Ümmetini alınteri el emeği ve göz nuru ile geçinmenin bizzat örneğini sergilemiştir. Davud (A.S): Bu özelliği biz Osman Hulûsî Efendiye bakıyoruz Osman Hulûsî Efendi iyi bir güreşçi iyi bir marangoz, iyi bir yüzücü, iyi bir çiftçi, iyi bir şirazeci ve kendiside ömrünün sonuna kadar hiç kimseye yük olmadan kendi elinin emeğiyle geçinmiş yaptığı hayır müesseselerini toplumun yaralarını saran hayri müesseseleri bizzat kendi alınteri el emeğiyle kazandığı paralarla yaptırıp başlatmıştı. Aslında buda bu gidişin alınması gerekli olan en önemli ibret derslerinden biridir. Önce kendisi verir. Peygamber Efendimiz (S.A.V.) de aslında özelliği budur. Hendek savaşında Ashabı Kiram hendek kazıyor. Yiyecek yok. Herkes aç sefil perişan Ashabı Kiram. Bir tanesi diyorki Sahabeî Kiramdan. Yarasulullah açlıktan midemiz gazla doldu. Artık çalışamaz olduk deyince Peygamber Efendimiz kendisi iki taş çıkartmış. Bu yüzden Davud (A.S.) bu özelliği Mevlanada da gözükmüş ordan Hulûsî Efendiye intikal etmiş. Gerçekten pek çok sanat dalında ali bir insan. Bizde öyle örnek oluyor demek istiyorki bir mü'minin en helal yemeği alın teri ekmeğidir. Sizde hiç kimseye yük olmadan kendi geçiminizi gelin Salahaddin Zerkubun dükkanının içinde derviş olun.

Osman Hulûsî Efendi hazretleri kendisi eliyle bizzat marangoz-luk yapmış. Kendisi bizzat kendi kitaplarını kendisi ciltlemiş. Bu

yönüyle baktığımız zaman üretici bir derviş tipini bize gösteriyor. Aslında bu Muhammedi yolun güzel bir örneğidir. Muhammedi feyzin güzel bir örneğidir. O yüzden halk içerisinde fakat hakla beraber olmak. Yoksa dağ başına çekilerek toplumdan kaçmak toplumdan uzak bir hayat çizgisini benimsemek en kolay yoldur. Böyle bir insan kendi kendisine evliya yapabilir. Ama bu insan kendi kendisine dönen boşlukta dönen bir dişli gibidir. Halbuki Osman Hulûsî efendi diyor ki sizgiden toplum içerisinde dönen dişlilerden birisine sizde katılın ki topluma yön verin. O toplumun çizgisini islami çizgi istikametine çekin. Osman Hulûsî efendinin irşad metodunda bir başka özelliği de Mevlana ve Yunusda olduğu gibi bakın her taraf güzel şiirlerle dolu. Öyle güzel şiirle söylemiş ki insanın gönlünü eritiyor. Ögüt veriyor. İnsanın tüyleri diken diken oluyor. Mevlana diyor ki mesnevisinde "ilim için....." Bir ilimki sadeve sahibinin kafasında kalmıştır. O ilim sahibine yük-lüdür. Ama bir ilimki o insanın iliklerine işlemiş yüreğine yerleşmiştir o ilim sahibinin dostudur. Diyor. Baktığımız zaman Osman Hulûsî Efendi yürekte duymuş ve yürekte söylemiş gerçekten divanı okuduğumuz zaman titrememeniz mümkün değil. Buradan bir iki misal vermek istiyorum size "Hulûsî mekruz aline aldanma zülfü haline, meyl etme mülkü maline yalancılar pazarının" dünyadan kaçmayı derken bakın halvete çekilmiyor köşesine çekilip toplumdan uzak durmuyor hayatın içerisinde bir dervişlik işte o halvetder ercument. İnsanın elinin işiyle meşgul olması ama gönlünün beyninin ve kafasının Allah'la meşgul olması manasına eli işde gözü oynaşda olacak Eli karda gözü yarda olacak işte Osman Hulûsî Efendinin bize gösterdiği usul budur. Aslında bu usulu Hz.Peygamber (A.S.)ın ifadesiyle tanıyacak olursak insan çizgisidir. Allahın her an bizi gördüğüne inanarak yaptığımız işi yaptığımız konuşmamızı yürüyüşümüzü herşeyimizi Allah'ın gözetimi altında olduğumuz inancıyla eksiksiz dördörtlük ifa etmeliyiz. Hatta Hulûsî efendi Hazretlerinin Dervişanın nasihatlarında sık sık kullandığı Allah yaptığı işi güzel yapmanı sever hadisi şerifidir. Ne yaparsanız güzel yapın. Bu hadisi şerif yorumu yapan safiler bunu şöyle açıklamışlar diyor ki "Allah yaptığı işi kendisini görür gibi yapanları sever" şeklinde yorumluyor.

Eğer bugün müslümanlar giyinişinden oturuşundan görülüşüne varıncaya kadar. Ev hayatından iş hayatına varıncaya kadar hayatının 24 saatlik her anını Allah'ın kendisini gördüğü inancı ve sorumluluğu içerisinde ifa etse, bugün toplumda gördüğümüz pek çok kargaşa olmaz. Aslında İslâm hukukunda iyi ve güzel olan herşeye usul deniyor. Çünkü Allahu Tealanın kendisini gördüğü inancıyla yapılan her iş güzel olur da ondan. Bu yüzden Yunus Emre dergaha ormandan hep seçme düzgün odun getirmiş. Niye böyle yapıyorsun demişler, çünkü bizim dergahımızdan içeriye eğrilik giremez, Aslında Allah'ı görerek yapılan iş eğri olmaz da ondan. İşte bu çizgi Osman Hulûsî Efendi'nin bizim kulak-

larımıza fısıldadığı gönlümüze yerleştirmeye çalıştığı çizgidir. Ne mutlu Allah'ı görür gibi yaşamayı kendisine model olarak benimseyenlere. Yine Osman Hulûsî Efendinin hem Seyyid, hem şerif hem annesi yönünden hem de babası yönüyle Hz.Peygamber (S.A.V.) ulaşan bir nesli pakin sahibi. Bunu kendisi söylüyor.

*"Rahmeti dönen veli ister madenin berkanyam.
Çünkü sulbüm bilmiş ol ki Ahmedi Muhtara Bend..."*

Kendi sülbü Ahmedi Muhtara bend olmakla birlikte oğullarından birisi Kemal Ona derki oğlum bir adamın ne nesebinin kamil olması nede isminin Kemal olması onun kemaline delalet etmez, kendin Kamil ol. Aynı çizgiyi ihramcı-zadede görüyoruz. İhramcı-zade genç yaşında böyle başına sarıksarmaya başlamış bunun üzerine babası demiş ki "oğlum İsmail sen kendin sarık ol" demiş bunun üzerine sarığı çıkartmış. Aynı çizgi Hz.Peygamberin silsilesine ulaşan yüce birer neseb ama nesebe liyakat çok daha önemli. Bu da diyer yoldan gelmekle olur, belden gelmekle olmaz.. Dün-yevi hayatında kesbiyete önem veren Osman Hulûsî Efendi Kemal de de kesbiyeti ön planda tutuyor. Herkes kendi gayreti neticesinde elde ettiği kemale mutlaka kavuşur. Bu irşadında güzel ifadeleri söylerken bir başka yönü daha var. Hulusi Efendi, Rabıtaya çok önem veriyor. Bu gün rabita bazen çok yanlış've yersiz bir şekilde bazı insanlar ... şeyh Allah'la kul arasına.....vasıta gibi giriyor denilerek, irdeleniyor. Aslında bu çok yanlış bir şey. Rabita mürşidin müride örnek gösterilmesi ve mürşid ile mürid arasında bir sevgi bağı oluşturmasıdır. Peygamberimiz (S.A.V.) Kim kendi müride örnek gösterilmesidir Osman Hulûsî Efendi divanının pek çok yerinde hep bu sevgiden bahseder.. büyüklerimiz birbirlerini sevmenin pek çok yerinde hep bu sevgiden bahseder, çok büyük önem verir. Çünkü bu boyda manevi kerameti ancak sevgi ve sohbet sıcaklığı içerisinde gerçekleştirilir. Bunu söylerken bir kamil insanlar sevmek Mevlana Mesnevide diyorki sevgide şek olmaz. Yine bir insan seviyorsa sevgili bir tarafta seven bir tarafta olmaz. Bu ikisi bir arada olur. O yüzden diyor bir mürid mürşidini gerçekten seviyorsa kendisi gider mürşidine benzer onun içinde erdir yada mürşidi gelir müridde kaybolur. Bununda en güzel misalini yine ihramcızade ile Hulûsî Efendi hâzretleri en güzel numunesini vermiş diyorki İsmail Hakkı Hazretleri Ha Hulûsî ihramı Hada ihramı Hulûsî hiç fark etmez ikisi bir birinin içerisinde geçmiş bir-birlerinin içerisinde aynileşmişler.

Ayrıca OsmanHulûsî Efendi Dünyanın içinde ama dünyadan uzak. Dünyanın altında ezilmemiş ama Dünyayı bağlamış bir gönül sultanı bakınız bizim medeniyet tarihimizde şehirler adeta evliyaullahın yada mana büyüklerinin kabirlerinin türbelerinin etrafında oluşmuştur. Şehirlerimizin köylerimizin çoğu adını ya o

velinin ya bu veilinin gölgesinden almıştır. Osman Hulûsî efendi o kendi hayatında Dareneyi ihya etmiş bir gönül sultanıdır. Hem de öyleki mesela biz bir tarikat şeyhi dediğimiz zaman ne yapar tarikat şeyhi tekke yapar cami yapar birde yapsa yapsa medrese yapar. Bugünkü adıyla İmam Hatip Lisesi yapar. Osman Hulûsî efendi hazretleri öyle yapmamış. İlahiyatını yapmış eski eserlerin restoresine öncülük etmiş, kütüphaneler kurdurmuş ben şurda bir listeye baktım şu listeyi okuduğu zaman insanın gerçekten göğsü kabarıyor ve bu hizmetleriyle O.Hulûsî efendi Hz.belkide milli güvenlik konseyinden bizzat madalya ile ödüllendirilen ilk belkide tarikat şeyhidir. Toplumun bütün kesimini kucaklayan hizmetleriyle aş evi açtırmış. Fukaraya aş vermişler iş vermişler ilaç vermişler hastaları tedavi ettirmişler bütün ihtiyaçlarını gidermişler Herhalde Türkiye'de ilk defa bir ilçede ilahiyat Fakültesi açıldı. Bütün bu hizmetlerle bakıyorsunuz lokomotif görevi Osman Hulûsî Efendi'den geliyor. O yüzden Osman şahabettin güzel bir sözü var diyorki; menfaat sandalyeye benzer eğer siz onu ayaklarınızın altına alırsanız yücelirsiniz. Ama başanızın üstüne alınsanız siz alçalırsınız.

İşte O.Hulûsî Ef. Dünyayı ayaklarının altına almış kendi inancıyla kullanmış ve dünyayı toplumun menfaatına sunmuş bir gönül sultanıdır. Bir başka Rabıtaya daha önem veriyor. Rabıtayı mevt dediğimiz şeyi hayatımızda sıcak tutmalıyız Aslında bizim medeniyetimizde bile bu böyledir.O yüzden diyorki O.Hulûsî efendi "Ölümü hiç unutmayın ve hayatınızı ölümün hesabını yaparak yaşayın. Aynı çizgisi Ahmet Yesevi Haz. Var. Yunusda ve Osman Hulûsî ef. Haz. Var. Mesela Ahmet Yesevi hazretleri diyorki" Dört ayaklı taht arayan bir gün seni taşır. O yüzden hayatını tabuta göre ayarla.

Yine Osman Hulûsî efendinin bu güzel şiirlerinden.

"Ey yaranlar kılın dua, düştün ben yarimden cüda, kavuştursun bizi Hüda, va hasreta va firkata."

Osman Hulûsî Efendinin bütün hedefi vuslatı yakalamak. Vuslat ne Allah'a kavuşma çizgisi. Allah'a kavuşmayı biz ulaşılmayacak bir hedef gibi görmeyelim. İsmail Hakkı hazretleri diyor ki : İnsanı zanında bul Peygamber Efendimiz bir hadisi şerifinde "Ben kulumun zanına göreyim. O beni nasıl zannederse ben öyleyim.

Burada Allaha kavuşmayı Osman Hulûsî Efendi değerli insan hayatının her anında işini Allahın kendisini gördüğü inancıyla yapıyorsa Allah aklında yaşıyorsa Allah ile arasındaki bağlantı irtibat hiç kopmadan sürekli devam ediyorsa işte o insan Allah ile beraberdir. Vuslat budur. Ama Allah unutuluyorsa yaptığımız işlerde Allah'ın bizi gördüğü hesaba katılmadan onun emrine aykırı davranışlar sergiliyorsa buda kalbden budur diye niteliyor Osman Hulûsî efendi. O yüzden Cenabı Hak hayatımızı gafletle değil vuslatla donatan kullarından eylesin.

Yine bu vuslat arzusunu bakın nasıl ifade ediyor. Efendi Hz.

*"Dilimi gayrilerle gafil etme zikri fikrinden
Senin fikrinle bulsun canı gönlün münteha yarab.
Hulûsî ru-siyahın eyleyüp matlıbını is'af
Visalın ıydine erdir ana göster lika ya Rabb!
Cenabı Hakk bizede bu likayı göstere."*

*"Ey gönül hak idi aslın sen yine hak olagör.
Hakkıyla yanuben cümleden pak olagör."*

Şeyhine duyduğu sevgiyi ifade ederken de bakın şunu söylüyor.

*"Yari ezeli yarı güzeli oldur,
Envar-ı tecelli oldur didan garibullah.
Allah'a emanet ol her kan keramet ol
Her var iselamet ol, ol yari Karibullah.
Asan muhabbettir esran muhabbettir.
Envan muhabbettir didari Karibullah."*

Dediki Osman Hulûsî Efendi gerçekten hizmet şeyhidir. Hayatı kucaklayan şeyhidir. Bunu söylerken bakın

*"Gararsız hem ivassız hizmet ether canlıya,
Kimsesizin dükünün ayağı ol, eli ol."*

Tabi ben sözü kendisinin vefatı ile kendisi hakkında yazılan bir güzel şiirle noktalamak istiyorum.

*"Kurulan her derneğin başı sensin,
Atılan her temelin taşı sensin"*

*"Hakka binlerce şükür Darendeyi ihya ettin
Ehli tevhidin içinden, seni kumandan etmiş"*

Sözlerini Osman Hulûsî Efendinin muhabbetine gönlünüzü vermeyi nasib etmesi dileğiyle son veriyor hepimizi hürmet saygı ve muhabbetle selamlıyorum.